

різноманітність, а також сприяти розвитку інших мов для формування багатомовної компетентності.

Отже, методологію CLIL визнано як значущий інноваційний напрямок у галузі освіти, що активно розвивається впродовж останніх десятиліть. Інтеграція вивчення предметів та мовного навчання відкрила нові можливості для удосконалення освітнього процесу. Впровадження CLIL призвело до поглиблення знань у конкретних предметних галузях та одночасного розвитку мовних навичок. Історія CLIL пройшла три фази, від появи у 1990-х рр. до визнання на законодавчому рівні в європейських країнах у третій фазі. Цей етапний розвиток відзначає позитивні аспекти визнання та розвитку методології, а також критику окремих принципів.

Список використаних джерел

1. Полежаєв Ю. Г. Використання методології CLIL у сучасних підручниках з англійської мови. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»* (м. Запоріжжя, 2 листопада 2022 р.) / редкол.: В. Л. Погребна, В. В. Кузьмін, Н. В. Островська, Т. О. Бородулькіна та ін. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 265–267.
2. Солощенко В. Особливості реалізації предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) як провідної методики навчання іноземних мов у Європі. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2023. № 21. Т. 177. С. 116–120.
3. de Boer P. The development of CLIL over the years. *Clil media* : website. URL: <https://www.clilmedia.com/a-potted-history-of-clil/>
4. Hanesová D. History of CLIL. *CLIL in Foreign Language Education*. Nitra : Constantine the Philosopher University, 2015. P. 7–16.
5. Rakhno M., Shramko R. Forming the Linguosocial and Cultural Competence of Bachelor Students – Prospective Translators by Means of the Course Comparative Lexicology and Grammar of Ukrainian and English: Experience of Using CLIL Technologies. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 9 (113). С. 123–141.
6. Xerri D. Maximising the Value of CLIL Through Teacher Education and Development. *CLIL in Foreign Language Education*. Nitra : Constantine the Philosopher University, 2015. P. 112–118.
7. Zemach D. What Is CLIL? The Global Trend in Bilingual Education Explained. *Bridge* : website. URL: <https://bridge.edu/tefl/blog/what-is-clil/>

Оксана КУЗНЕЦОВА

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Питання виховання національної ідентичності студентської молоді в Україні входять до кола найактуальніших питань у педагогічній науці та практиці. Особливо гостро воно постало внаслідок соціокультурних змін, що сталися в українському суспільстві після початку повномасштабного вторгнення. З проблемою виховання національної ідентичності у сучасній молоді стикаються у суспільстві, якому характерні криза духовності, моральності, зневага етичними нормами тощо. Така ситуація висуває на перший план перегляд змісту виховної діяльності закладів вищої педагогічної освіти, наповнення його цінностями національної ідентичності, вихованням почуття патріотизму як основи духовності професійного життя майбутніх вчителів.

Про це наголошується у стратегічних державних освітніх документах: в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти, що вказують на зміцнення національної самоідентифікації, наголошують на розвитку національної ідеї, яка базується на надбаннях та спадщині українського народу, сприяють оволодінню національних і загальнолюдських цінностей. У Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України сказано: «Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації».

Важливі аспекти сучасних досліджень виховання національної ідентичності розкриті у різних галузях педагогічної науки та практики. Так, наприклад, питання патріотичного виховання, особистісної і національної ідентифікації висвітлені у працях І. Бега, формування національної самосвідомості розглядав М. Боришевський, питання конструювання ідентичності засобами рефлексії розкрито у наукових розвідках Н. Висоцької, окремі компоненти виховання національної ідентичності трактували Г. Ващенко, О. Вишневський, О. Губко, О. Захаренко, В. Євтух, Б. Ступарик та інші.

Суспільство, в якому існує національна ідентичність має безпосередній вплив на її виховання. Звідси стає зрозумілим, що заклади вищої освіти та освітній процес в них стають значущими не тільки з точки зору формування професійних знань, умінь та навичок, а і особистісних якостей сучасної молоді. Освіта, яку здобуває підрастаюче покоління, є тим фактором, що формує ідентичність всієї країни, де освіта має суттєвий вплив на життєві можливості особистості, яка усвідомлює свою належність до Українського народу та сучасної європейської цивілізації. Таким чином, якісна освіта є тим безпосереднім та динамічним процесом, який постійно модернізується та змінюється з урахуванням соціальних, економічних та екологічних умов.

І. Бех зазначає: «Ми констатуємо розгортання інноваційного виховного руху у всіх регіонах нашої Батьківщини. Педагогічні колективи перебувають у пошуках розвивального змісту, форм, методів і технологій, які б сприяли кожній молодій людині стати справжнім громадянином-патріотом. Така освітня ситуація ставить серйозні запити до педагогічної науки, адже у цій виховній сфері залишається ще багато незвіданого, не запропоновано науково обґрунтованих проєктів і методичних рекомендацій» [1].

Під час процесу навчання в закладі вищої освіти сучасна молодь підвищує свою самооцінку, набуває впевненості у собі, формується її конкурентоздатність на ринку праці, що в подальшому буде впливати на загальну мету розбудови системи освіти в цілому та виховного процесу зокрема – формування та розвиток у підрастаючого покоління почуття патріотизму, який ґрунтується на державній ідеології і пов'язується з поняттям національної ідентичності. Маючи твердість у власних поглядах та переконаннях, здобувачі вищої педагогічної освіти здатні робити вибір і приймати рішення на основі загальнолюдських моральних цінностей, а також звільнитися від зовнішнього впливу або втручання.

Науковиця О. Савченко зауважує «Щоб у державі і суспільстві основною цінністю ставала вільна, гуманна, самодіяльна особистість, освіта має будуватися як культуротворчий процес, у якому навчання зливається з вихованням і розвитком дитини...» [5].

Безперечно, що освіта відіграє важливу роль у формуванні інтелектуального та культурного потенціалу особистості як найвищої цінності нації, у процесі передачі та формуванні цінностей, які, в свою чергу, визначають поведінку, ставлення, реакції, характерні для відповідальних громадян і формують майбутнє держави в цілому.

В оновленні та розвитку національної системи освіти повинні брати участь усі члени суспільства, включаючи уряд, завданням якого є забезпечення виховної діяльності закладів освіти, турботи про добробут педагогічних працівників та уникнення перетворення освіти на політичне середовище. Але основними провідниками у

формуванні національних цінностей та почуття патріотизму у студентів є викладачі закладів вищої освіти, які в свою чергу також повинні мати власне почуття ідентичності і водночас сильну прихильність до виховання почуття ідентичності у сучасної молоді. Реалізація новітніх підходів у вихованні здобувачів вищої освіти обумовлені особистістю педагога. Лише викладач, який досяг високого фахового рівня та професіоналізму, здатен втілювати нові ідеї, принципи, прогресивні методики у вихованні підростаючого покоління. Такий підхід повинен забезпечувати особистісне і професійне зростання студентів на основі взаємодії та зацікавленості у вихованні національної ідентичності та активізує самопізнання, саморозвиток і самовираження здобувачів освіти.

Як наголошує М. Кудря, «національна ідентичність вищої освіти України – це система світоглядно-орієнтаційних азимутів, яка має бути закріплена в законодавстві і зумовлюватися цінностями української політичної нації, враховувати етнічні та регіональні ідентичності суб'єктів навчального процесу [3].

Важливим чинником у вихованні національної ідентичності студентів закладів вищої педагогічної освіти стає систематична робота з кураторами студентських груп, від яких значною мірою залежить спрямованість і ефективність виховного процесу. Їхнім завданням стає не тільки підвищення професіонального та загальнокультурного рівня здобувачів освіти, а й формування у них світогляду, моральної культури, гуманного, толерантного ставлення до оточуючих, усвідомлення різноманітності культури різних народів і етносів, уміння взаємодіяти і співпрацювати з представниками різних народів та націй.

Отже, освіта в цілому відіграє важливе значення у вихованні національної ідентичності сучасної молоді. Це пов'язано з тим, що освіта є основним орієнтиром у становленні особистості та безпосереднім середовищем для зміни напрямку мислення людини. Освітній процес в закладах вищої педагогічної освіти спрямований на засвоєння знань, формування умінь та навичок і виховання загальнолюдських на національних цінностей. Молода людина, озброєна знаннями, здатна застосувати їх у повсякденному житті, що сприяє безперервному процесу її розвитку у майбутній професійній діяльності. Виховання національної ідентичності в освітній діяльності закладів вищої педагогічної освіти стає основним аспектом розвитку будь-якого сучасного суспільства, оскільки якщо існує дефіцит вихованих та освічених людей, то суспільство зупиняє свій подальший розвиток.

Список використаних джерел

1. Бех І. Патріотичне і громадянське виховання у власних межах URL : <http://surl.li/gehiu> (дата звернення : 12.10.2023).
2. Кисла Г. О. Ідентичності українських студентів як фактори конструювання міжетнічних відносин. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 19-20. 2015. С. 37-51.
3. Кудря М. М. Національна ідентичність як чинник забезпечення якості вищої освіти. *Менеджмент якості освіти і новітні технології навчання у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору* : зб. матеріалів VII-ї Міжнар. наук.-метод. конф. К. : МНТУ ім. академіка Юрія Бугая, 2010. С. 60–63.
4. Кучера Т. Соціокультурні аспекти самоідентифікації українського суспільства. Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління. 2009. С. 230-232.
5. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти К. : СПД «Цудзинович Т. І.», 2007. 204 с.